

SUSANN FUNDERUD SKOGVANG

SAMERETT

4. utgave

SAMERETT

Susann Funderud Skogvang

SAMERETT

4. utgave

UNIVERSITETSFORLAGET

© Universitetsforlaget 2023

1. utgave 2002
2. utgave 2009
3. utgave 2017

ISBN 978-82-15-05084-3

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med rettighetshaverne er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel.

Henvendelser om denne utgivelsen kan rettes til:

Universitetsforlaget AS
Postboks 508 Sentrum
0105 Oslo

www.universitetsforlaget.no

Omslag: Stian Hole / Susann Funderud Skogvang

Sats: ottaBOK

Trykk: Aksell

Innbinding: Bokbinderiet Johnsen AS

Boken er satt med: Times LT Std 11/13

Papir: 90 g Amber Graphic 1,25

Forord til 4. utgave

Dette er en revidert utgave av *Samerett* som kom ut første gang i 2002, og som kom i en vesentlig omarbeidet utgave i 2009 og en ajourført tredje utgave i 2017. *Samerett* og samiske rettsspørsmål er et spennende rettsområde som er i stadig utvikling. Boka er ajourført og oppdatert med rettspraksis og sentrale lovendringer og utredninger samt henvisninger til nyere litteratur fram til sommeren 2022, med unntak av noen få henvisninger fra høsten 2022 som snek seg inn i korrekturrunden.

I revisjonsarbeidet har det vært et mål å holde dimensjonene nede slik at boka fortsatt skal fungere som ei introduksjonsbok. Samtidig skal den fungere som ei oppslagsbok i faget, noe som medfører noen gjentakelser, men også hyppige krysshensvisninger og henvisninger til øvrige rettskilder og videre lesning. Det har vært noen vanskelige avveininger rundt hvor langt det har vært nødvendig å gå i henvisninger til sekundærkilder som juridisk litteratur og rapporter til internasjonale håndhevelsesorganer samt i analyser av den stadig økende høyesterettspraksisen på rettsområdet. Omfanget av rettsstoff i *samerett* er betydelig større i 2022 enn det var da første utgave kom ut for 20 år siden, og for at formatet ikke skal bli for stort, har dette derfor måttet begrenses. Det kan også være litteratur som er utelatt og oversett. Mange vil derfor savne drøftelser på enkelte områder, men hyppige henvisninger og referanser vil forhåpentligvis være til hjelp for både rettsforskere og rettsanvendere.

Tusen takk til Den norske dommerforeningen ved Dommernes støttefond, Domstoladministrasjonens kompetanseenhet og Hålogaland lagmannsrett for frikjøp av tid til å ferdigstille denne fjerde utgaven av boka. Takk til Universitetsforlaget for profesjonelt redaksjonsarbeid også denne gangen.

Tromsø, november 2022

Susann Funderud Skogvang

Innhold

Forord til 4. utgave	5
DEL I	15
1 Introduksjon	17
1.1 Sameretten i et nøtteskall	17
1.2 Noen utgangspunkter	17
1.3 Hvem er samene?	20
1.4 Om faget samerett	22
1.4.1 Samerett og samisk rett	22
1.4.2 Hvorfor samerett?	23
1.4.3 Om begrunnelsen for samiske rettigheter	24
1.4.4 Norsk samepolitikk – fra fornorskningpolitikk til anerkjennelse av samiske rettigheter	27
1.5 Samerettens historie	29
1.5.1 Den historiske utviklingen	29
1.5.2 Alta-saken	33
1.6 Samerettens tverrfaglighet	34
1.7 Samene – ett folk i fire stater	38
1.8 Struktur og oppbygging	43
2 Metodespørsmål	46
2.1 Tradisjonell juridisk metode	46
2.2 Folkerettslig metode	48
2.3 Særlige metodespørsmål i sameretten	56
2.3.1 Generelt om rettskildebildet i sameretten	56
2.3.2 Juridisk metode tilpasset samerettslige spørsmål (samerettslige rettskildeprinsipper)	63
2.3.3 Oppsummering – momenter i en samerettslig metode ..	65

DEL II	67
3 Samisk rett – samiske sedvaner og rettsoppfatninger i norsk rett	69
3.1 Innledning	69
3.2 Tingsrett	69
3.2.1 Rettslige utgangspunkter	69
3.2.2 Selbu-saken, Rt. 2001 s. 769	70
3.2.3 Svartskogen-saken, Rt. 2001 s. 1229	72
3.2.4 De særlige samiske elementene i Selbu- og Svartskogen-sakene	74
3.2.5 Rettsutviklingen etter 2001	76
3.3 Strafferett	77
3.3.1 Generelt	77
3.3.2 Rt. 2001 s. 1116 – Båndtvang-saken	78
3.3.3 Rt. 2006 s. 957 – sedvanemessig avlivingsmetode for tamrein	79
3.3.4 Rt. 2008 s. 1789 – Hjertestikk-saken	80
3.3.5 Rt. 2006 s. 13 – Utøvelse av laksefiskerett ved fullmektig	82
3.3.6 Rt. 1988 s. 377 og HR-2021-863-U – Vårjakt på ender i Kautokeino	83
3.3.7 HR-2021-2580-A og HR-2021-1472-U – Bedrageri ved rapportering av reintall	85
3.3.8 Oppsummering	88
3.4 Barnevernrett	89
3.5 Eksempler på særlige samiske sedvaner og rettsoppfatninger – betydning for anvendelse av norsk rett?	94
3.5.1 Innledning	94
3.5.2 Konfliktløsning	95
3.5.3 Uttrykksmåte	96
3.5.4 Betydningen av slektskap og bekjenskaper	97
3.5.4.1 Samiske slektskap og relasjoner	97
3.5.4.2 Betydning for vitneplikt?	97
3.5.4.3 Betydning for habilitetsvurderinger?	98
3.5.5 Rettighetssubjekt, partsevne og partshjelp	99
3.5.6 Barneoppdragelse	101
3.5.7 Forholdet til avtaler	102
3.5.8 Odelsrekkefølgen	103
3.5.9 Oppsummering	103

DEL III	105
4 Folkerettslige instrumenter av særlig betydning	
– internasjonal urfolksrett	107
4.1 Innledning	107
4.2 Samiske rettigheter	109
4.3 Allmenne menneskerettigheter	110
4.4 Selvbestemmelsesrett og medbestemmelsesrett	113
4.4.1 Begrepet selvbestemmelsesrett	113
4.4.2 Rettslig grunnlag	114
4.4.3 Innholdet i selvbestemmelsesretten	120
4.5 Urfolksrettigheter	122
4.5.1 Innledning	122
4.5.2 Urfolksbegrepet	123
4.5.3 Konvensjonen om biologisk mangfold	128
4.5.4 FNs erklæring om urfolks rettigheter (Urfolkserklæringen)	130
4.6 ILO-konvensjon nr. 169 av 1989 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater	133
4.6.1 Innledning	133
4.6.2 ILO-169s rettslige betydning i norsk rett	135
4.6.3 Tolkningsprinsipper	137
4.6.4 Generelt om innholdet i ILO-169	139
4.6.5 Konsultasjoner og aktiv deltakelse i beslutningsprosesser	141
4.6.6 Urfolks sedvaner og sedvanerett	147
4.6.7 Bestemmelsene om landrettigheter i ILO-169	150
4.6.7.1 Innledning	150
4.6.7.2 Hvilke områder har urfolk krav på å få anerkjent eiendomsrett til?	151
4.6.7.3 Hva slags rett må en urfolksgruppe få anerkjent for at konvensjonens krav om anerkjennelse av eiendoms- og besittelsesrettigheter til områder de tradisjonelt har rådet over, skal anses oppfylt?	157
4.6.7.4 Hvilke områder har urfolk krav på å få anerkjent bruksrett til?	159
4.6.7.5 Innholdet i bruksretten	161
4.6.7.6 Rettighetssubjekt	161
4.6.7.6.1 Innledning	161
4.6.7.6.2 Individuelle eller kollektive rettigheter?	161
4.6.7.6.3 Kan rettighetene anerkjennes som områderettigheter?	163

4.6.7.7	Hvordan skal objektet avgrenses?	165
4.6.7.8	Statenes plikt til å kartlegge rettigheter og tvisteløsningsordninger	170
4.6.7.9	Kan rettigheter som urfolk har krav på å få anerkjent, overdras?	173
4.6.8	Håndhevelse og overvåkning av urfolksrettighetene	174
4.7	Minoritetsrettigheter	177
4.7.1	Innledning	177
4.7.2	Oversikt	178
4.7.3	Minoritetsbegrepet	180
4.8	SP artikkel 27	182
4.8.1	Innledning	182
4.8.2	Rettighetssubjektene	183
4.8.2.1	Innledning	183
4.8.2.2	Hvem har rettigheter etter SP artikkel 27?	183
4.8.2.3	Individuelle eller kollektive rettigheter?	184
4.8.2.4	Kan rettighetene anerkjennes som områderettigheter uavhengig av etnisk bakgrunn?	188
4.8.3	Anvendelsen av artikkel 27 på ulike bosettingsområder	188
4.8.4	Hvilket vern gir SP artikkel 27?	189
4.8.4.1	Innledning	189
4.8.4.2	Hvilket vern har samisk språk etter SP artikkel 27?	190
4.8.4.3	Hvilket vern har samisk kultur etter SP artikkel 27?	191
4.8.4.4	Gir SP artikkel 27 absolutte eller relative rettigheter?	195
4.8.5	Statens forpliktelser: Gir SP artikkel 27 krav på positive tiltak?	198
4.8.6	Håndhevelse av SP artikkel 27	200
DEL IV		203
5 Grunnloven § 108 – sameparagrafen		205
5.1	Innledning	205
5.2	Prinsipperklæring med rettsvirkninger	207
5.3	Hensyn for sameparagrafen og betenkeligheter med en slik bestemmelse	209
5.4	Rettighetssubjekt	211

5.5	Pliktsubjekt	212
5.6	Den beskyttede interesse, objektet for vernet	216
5.7	Inngrepsvern eller også krav på positive tiltak?	218
5.8	Håndhevelse av Grunnloven § 108	220
6	Særlig om Sametinget	222
6.1	Hva er Sametinget?	222
6.2	Sametingets forhistorie	223
6.3	Sametingets organisering	225
6.4	Sametingets valgmanntall (samemanntallet)	226
6.5	Sametingets kompetanse	229
6.5.1	Innledning	229
6.5.2	Initiativrett eller høringsorgan?	229
6.5.3	Rådgivende eller besluttende myndighet?	231
6.6	Sametingets rolle i Finnmarksloven	232
7	 Lovgivning om samiske språk	234
7.1	Innledning	234
7.2	Oversikt over lovgivningen om samiske språk	236
7.3	Folkerettslig vern for samiske språk	236
7.4	Samelovens språkregler	237
7.4.1	Innledning	237
7.4.2	Forvaltningsområdet	239
7.4.3	Hvilke rettigheter gir sameloven kapittel 3?	240
7.4.3.1	Generelle landsomfattende regler	240
7.4.3.1.1	Oversettelse av regler	240
7.4.3.1.2	Rett til opplæring i samisk	241
7.4.3.2	Særregler for forvaltningsområdet for samisk språk	241
7.4.3.2.1	Oversettelse av kunngjøringer og skjema	241
7.4.3.2.2	Rett til svar på samisk	242
7.4.3.2.3	Utvidet rett til å bruke samisk i rettsvesenet	242
7.4.3.2.4	Utvidet rett til å bruke samisk i fengslene	246
7.4.3.2.5	Utvidet rett til å bruke samisk i helse- og sosialsektoren	247
7.4.3.2.6	Individuelle kirkelige tjenester	247
7.4.3.2.7	Rett til utdanningspermisjon	248
7.4.4	Håndhevelse	249

8	Rett til opplæring i og på samisk	252
8.1	Innledning	252
8.2	Samisk i barnehagen	254
8.3	Samisk opplæring i grunnskolen	255
8.4	Samisk videregående opplæring	257
8.5	Effektivitet og håndhevelse	257
9	Retten til naturressursene i samiske områder	259
9.1	Innledning	259
9.2	Om erverv av rettigheter: eiendomsrett og bruksrett	260
9.2.1	Eiendomsrettsbegrepet	260
9.2.2	Om bruksrettigheter	262
9.2.3	Om erverv av eiendoms- og bruksrettigheter i fast eiendom	262
9.2.3.1	Innledning	262
9.2.3.2	Kort om hevd av fast eiendom	263
9.2.3.3	Kort om «alders tids bruk»	264
9.3	Finnmark	265
9.3.1	Innledning	265
9.3.2	Hovedelementene i Finnmarksloven	266
9.3.3	Rettshistoriske forhold	268
9.3.4	Lovprosessen fram til Finnmarksloven	271
9.3.5	Finnmarksloven som vern for samisk kultur	272
9.3.6	Nærmere om rettighetskartleggingen etter Finnmarksloven kapittel 5	278
9.4	Samiske områder utenfor Finnmark	279
10	Reindrifftsrett	281
10.1	Innledning	281
10.2	Regulering av reindriften	283
10.3	Reguleringshistorikk	288
10.4	Reindrifftens rettslige grunnlag	293
10.5	Reindrifftsrettens innhold	298
10.5.1	Innledning	298
10.5.2	Beiteretten	299
10.5.3	Retten til husvære, buer og lignende	301
10.5.4	Retten til flytting og flyttleier	301
10.5.5	Retten til motorferdsel	303
10.5.6	Retten til å føre opp gjerder og andre anlegg	303
10.5.7	Retten til brensel og trevirke	305
10.5.8	Retten til jakt, fangst og fiske	306
10.6	Rettighetssubjekter og pliktsubjekter	306
10.6.1	Innledning	306

10.6.2	Reineier	307
10.6.2.1	Retten til å eie rein	307
10.6.2.2	Plikter og ansvar	309
10.6.3	Siidaandelsleder	311
10.6.4	Siidaen v/ sommersiidastyret	313
10.6.5	Reinbeitedistrikt og distriktsstyring	315
10.6.6	Oppsummering	316
10.7	Reindriftens forvaltningsorganer	317
10.7.1	Landbruks- og matdepartementet	317
10.7.2	Reindrifststyret	318
10.7.3	Statsforvalteren	318
10.8	Reindriftsutøveres forhold til annen bruk	319
10.8.1	Tilsynsplikt	319
10.8.2	Reindriftsutøveres erstatningsansvar	319
10.9	Reindriftens rettslige vern	321
10.9.1	Innledning	321
10.9.2	Reindriftens lovfestede vern	321
10.9.3	Nærmere om erstatningsvernet	324
10.9.4	Reindriftens folkerettslige vern	328
11	Sjøsamiske rettigheter	334
11.1	Innledning	334
11.2	Hovedtrekkene i kystfiskeutvalgets utredning, NOU 2008: 5	336
11.3	Hovedtrekkene i Samerettsutvalget II sin utredning vedrørende sjøsamiske rettigheter	337
11.4	Departementets oppfølging	338
11.5	Nærmere om fiskerettigheter i saltvann etter nasjonal rett, folkeretten og samisk rett	341
11.5.1	Introduksjon	341
11.5.2	Norsk tingsrett	341
11.5.3	Folkerettslige instrumenter – internasjonal urfolksrett	344
11.5.4	Samisk tingsrett	348
Forkortelser		350
Litteratur		352
Lovgivning		359
Rettspraksis		376
Stikkordregister		381

Del I

1 Introduksjon

1.1 Sameretten i et nøtteskall

I Stortingsmelding nr. 55 (2000–2001) heter det:

«Som et viktig grunnlag for sin samepolitikk legger regjeringen til grunn at staten Norge opprinnelig er etablert på territoriet til to folk – samer og nordmenn – og at begge folkene har den samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk.»

Videre heter det:

«Samene er anerkjent som urfolk fordi de nedstammer fra folk som bebodde landet da de nåværende statsgrensene ble fastlagt, og har beholdt alle eller noen av sine egne sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske institusjoner, jf. ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, art. 1.»

I Nessebysaken, HR-2018-456-P, la en enstemmig Høyesterett i plenum til grunn at

«[s]amenes rettigheter som urfolk er vernet både gjennom bestemmelser i Grunnloven og ulike folkerettslige regler».

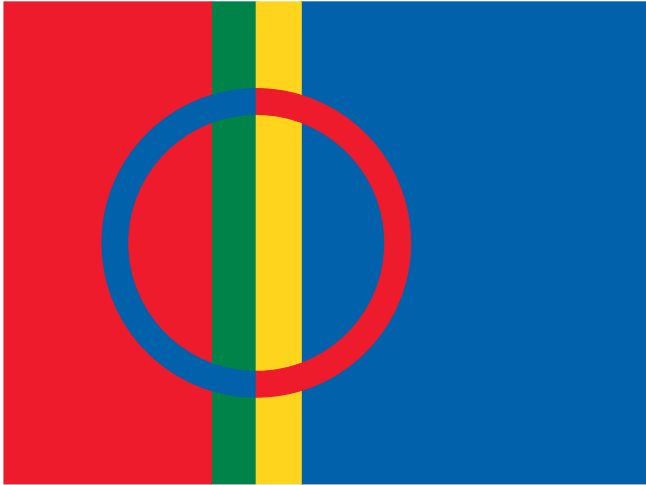
Disse tre utsagnene er både kjernen i, formålet med og begrunnelsen for same retten som fag. I det videre skal dette utdypes og drøftes nærmere.

1.2 Noen utgangspunkter

Samene er ett folk, bosatt i fire stater – Norge, Sverige, Finland og Russland. Størstedelen av det samiske folket er bosatt i Norge. Samene har eget språk, med flere ulike dialekter, samt en egen mangfoldig kultur. *Sápmi* er samenes navn på sitt eget landområde og sitt fellesskap. Begrepet fins i alle samiske dialekter. Omfanget av begrepet går både på det geografiske arealet som utgjør det tradisjonelle samiske bosettingsområdet, og på det samiske folket. *Sápmi* betyr altså både sameland og samefolket. Tidligere ble betegnelsene «finn» og «lapp»

benyttet om samene, men anses av samene selv som nedsettende.¹ Sápmi er en nasjon uten stat og egne riksgrenser, men med felles språk, kultur og historie.

Samene har et eget felles flagg.²

Det samiske flagget er felles for alle samer, uansett om de bor i Norge, Sverige, Finland eller Russland. Flagget representerer blant annet trolltroma, solguden og de samiske fargene.

Flagget ble offisielt godkjent i 1986 på den 13. nordiske samekonferansen i Åre i Sverige. Det er Sametinget som har kompetanse til å gi forskrift om bruken av det samiske flagget i Norge, jf. sameloven § 1-6. Forskrift om bruk av det samiske flagget ble fastsatt av Sametinget 27. mai 2004, i medhold av Sametingets generelle beslutningsmyndighet, og med hjemmel i lov av 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 1-6 andre ledd. Det heter i forskriften § 1 at det «samiske flagget er felles for samene i Norge, Sverige, Finland og Russland og dermed et felles nasjonalsymbol for hele det samiske folket». Det følger videre av forskriften § 4 at flagget «kan brukes på de fastsatte samiske flaggdagene og ved offisielle samiske anledninger og markeringer. Flagget kan brukes ved andre høytider og festlige anledninger for det samiske folket». Flagget kan også brukes ved offisielle norske flaggdager og offisielle norske anledninger og ved høytider og festlige anledninger for det norske folket.

1 I 1933 skrev Erik Solem i *Lappiske rettsstudier* på side 4: «Finn anses i almindelighet for å være den mest korrekte norske betegnelse på denne folkestamme. (...) Lappene kaller sig selv *samek*, og det har vært oppe en bevegelse for å få denne uttryksmåte innført i norsk sprog i formen *same*. (...) Det er lite sannsynlig at denne betegnelse vil trenge igjennem.»

2 Det samiske flagget er formgitt av den samiske kunstneren Astrid Bål fra Skibotn i Troms.

Den nevnte samekonferansen i Åre valgte også Isak Sabas «Samefolkets sang» (*Sámi soga lávlla*) som samenes nasjonalsang. Sangen fins på både nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.

Samene har en egen nasjonaldag, Samefolkets dag, som er 6. februar. Dagen er til minne om det første samiske landsmøtet som ble holdt i Trondheim i 1917 etter initiativ fra Elsa Laula Renberg. Dette var første gangen at samene var samlet for å arbeide for felles samiske saker over nasjonalstatsgrensene. Dagen ble første gang feiret i 1993 og ble offisiell flaggdag i Norge i 2004.

Det var et ønske om å ha samlende symboler for samene over landegrensene som var bakgrunnen for Samekonferansens vedtak om å innføre nye nasjonalsymboler for samene; eget flagg, nasjonalsang, nasjonaldag og senere også flaggdager.

Den samiske kulturen er svært mangfoldig og så uendelig mye mer enn reindrift. Det har vært benyttet ulike betegnelser på den samiske befolkningen, avhengig av hvilken naturressurs de utnyttet, eller hvilken samisk språkform de benyttet, eller hvor i naturen de har oppholdt seg. I Norge har det vært vanlig å snakke om: *Sjøsamene* (eller kystsamene), som var bosatt ved kysten eller ved fjordene. De livnærte seg i hovedsak av fiske, men som regel i næringstilpasset kombinasjon med jordbruk, samisk husflid (duodji) samt utmarksnæringer. *Elvesamene* drev innlandsfiske, særlig i Finnmark, og utnyttet fiskeressursene der, kombinert med jakt og fangst samt duodji. *Reindriftssamene* (fjellsamer) har drevet med tamreindrift, kombinert med jakt, fangst og duodji. *Markasamene* har drevet kombinasjon av flere næringer der ingen skiller seg ut som den mest sentrale. Jordbruk, fiske, fehold, reindrift samt ulike utmarksnæringer har dannet grunnlag for markasamenes leveveier.³ Markasamene bor fra Malangen i Troms og sørover til nordre Nordland, men har hovedsakelig holdt til på Senja og i Sør-Troms. I noen sammenhenger opereres det med et snevrere skille. Man snakker da om *reindriftssamer* og *fastboende samer*. Det kan i denne sammenheng også nevnes hva som er samisk næringsutøvelse. I dag anser Sametinget reindrift, jordbruk, marine næringer, utmarksnæringer, duodji (en form for samisk husflid og håndverk), samisk reiseliv og kreative næringer som samiske næringer. De ulike næringene blir ofte kombinert.

Et annet skille baserer seg på språkbruken til samene. I Norge utgjør *nordsamene* den største samiske gruppen. Det nordsamiske området strekker seg fra Ballangen og nordover. Nordsamene har felles språk, men befolkningen består av både sjøsamere, markasamer, elvesamer og reindriftssamer. På norsk side holder *lulesamene* til mellom Saltfjellet i sør og Ofoten i nord, med Tysfjord som kultursenter. Lulesamene i Norge har tradisjonelt livnært seg av jordbruk, fiske og fangst, mens de svenske lulesamene er knyttet til tamreindriften. Lulesamene har et eget skriftspråk og har søsterfolk på svensk side. Det tradisjonelle *pitesamiske* bosettingsområdet i Norge omfatter omtrent hele Sør-Salten i Nordland fylke, med kommunene Beiarn, Saltdal, Meløy og Gildeskål, og deler av Bodø og Fauske kommuner. Det pitesamiske miljøet i Norge er lite og har særlig tilknytning til

3 Jf. NOU 2007: 14 pkt. 3.2.

kommunene Saltdal, Beiarn og deler av Bodø og Fauske. Også pitesamene har søsterfolk i Sverige. *Sørsamer* er betegnelsen på samer bosatt i Midt-Norge, fra Saltfjellet i nord til Engerdal kommune i Hedmark i sør, med Snåsa og Hattfjelldal som kultursentre og med søsterfolk på svensk side av grensen. De fleste samene i dette området er tilknyttet reindriften. Sørsamene har også et eget skriftspråk, svært forskjellig fra nordsamisk. I Neiden-området bor det *østsamer/skoltesamer*, med søsterfolk på finsk og russisk side av grensen. Dette er den minste gruppen blant samene. Disse har en egen samisk språkform og en annen religion (russisk-ortodoks). Østsamene har livnært seg av reindrift, laksefiske, sjøfiske, jakt og fangst. Opp gjennom historien har østsamene fått flest impulser østfra hva gjelder språk og kultur, mens nordsamene og samene vest- og sørover har hatt tilsvarende kulturkontakter med de nordiske folk.⁴

Samene bodde i Sápmi, Sameland, lenge før statsgrensene ble etablert. Det opprinnelige samiske bosettingsområdet strakte seg fra Midt-Skandinavia og nordover helt til Ishavskysten. Mesteparten av nåværende Finland hørte med. Den samiske befolkningen strakte seg øst til innsjøen Ladoga og derfra til den sørvestre delen av Kvitsjøen samt hele Kolahalvøya. I deler av dette store området var den samiske befolkningen lenge den dominerende. I enkelte distrikter utgjør samene den dag i dag et flertall av befolkningen.⁵

1.3 Hvem er samene?

Hvem er det som kan sies å bli berørt av faget samerett? Det fins ingen generell, allmenngyldig definisjon av hvem som er same, eller hvilke kriterier man skal legge til grunn for vurderingen. Offisielle folketellinger har heller ikke gitt noe pålitelig bilde av samenes utbredelse, da feilmarginene har vært store. Den siste norske folketellingen hvor samiskhet var et kriterium, ble gjennomført i 1970. Det er derfor i dag ikke mulig å angi konkret det totale antall samer. Størstedelen av samene bor i Norge. Det opereres ofte med et anslag på 80–100 000 samer totalt, hvorav om lag 50–65 000 bor i Norge.⁶ Det blir imidlertid ikke gjort noen offisiell registrering av hvem som har samisk identitet eller bakgrunn, utenom i Finland og i Russland.⁷ Det er derfor ikke mulig å si nøyaktig hvor mange samer det fins, eller hvor det samiske folket er bosatt. På grunn av assimilasjonspresset

4 Jf. NOU 1984: 18 side 76.

5 Mer om samenes historie i Lars Ivar Hansen og Bjørnar Olsen: *Samenes historie fram til 1750* (2. utg.) Oslo: Cappelen Akademisk, 2022 og Astrid Andresen, Bjørg Evjen og Teemu Ryymin: *Samenes historie fra 1751 til 2010*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2021.

6 *Hvor mange samer er det egentlig?* Nordisk samisk institutt 2008. Se også Tove Irene Slaastad / Statistisk sentralbyrå: Samisk statistikk 2016.

7 Samisk språkutvalg foreslår at samisk språkbruk skal kunne registreres i folkeregisteret, for å gi en oversikt over antall brukere av samisk språk i Norge, jf. NOU 2016: 18 side 97.

SUSANN FUNDERUD
SKOGVANG
er lagdommer ved
Hålogaland lagmannsrett.
Skogvang har vært
stipendiat, første-
amanuensis og professor
ved UiT og har også
bakgrunn som advokat,
utvalgssekretær og
utreder i Høyesterett.

Samerett er en rettsdisiplin som tar opp spørsmål som er særegne for det samiske folk. Tema som blir behandlet i sameretten, går på tvers av tradisjonelle rettsområder. Faget reiser flere typer problemstillinger, både offentligrettslige og privatrettslige, folkerettslige og internrettslige, metodiske samt juridiske problemstillinger med tverrfaglige utfordringer.

I boka *Samerett* drøftes særtrekk ved same-
retten som rettsdisiplin, herunder grunn-
leggende rettsregler og prinsipper, og sentrale
rettsspørsmål som berører samene. I tillegg
belyses de spesifikke metodespørsmål som
reises i sameretten.

Målgruppen er studenter, forskere, advokater,
dommere og andre som arbeider med eller har
interesse for samenes rettsstilling.

 Universitetsforlaget

ISBN: 978-82-15-05084-3

9 788215 050843

OMSLAG AV STIAN HOLE